

ОСНОВНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОБЩИНИТЕ

Задълженията на кмета на община по отношение управление на отпадъците са разписани в *Глава I, Раздел III Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация.*

Кметът на община е отговорен за осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци, събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения, почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване, избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения, организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата; разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло; организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци (чл.19).

1. Разделно събиране на:

- **битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло** (чл.19, ал.3, т.6) – системата за разделно събиране на тези 4 потока отпадъци може да бъде осъществена от общината:

1. **самостоятелно** – чрез общинско предприятие или общинско търговско дружество.

Общинското предприятие по смисъла на *чл. 52. ал. 1 от Закона за общинската собственост* е специализирано звено на общината за изпълнение на местни дейности и услуги, финансирани от общинския бюджет или от извънбюджетни сметки и фондове. Общинското предприятия се създава, преобразува и закрива с решение на общинския съвет.

Общинското предприятие може да осъществява дейност по:

- управление, изграждане, поддържане, ремонт и реконструкция на обекти, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура и други имоти - общинска собственост, както и предоставяне на свързаните с тях услуги за населението;
- предоставяне на други услуги или осъществяване на други местни дейности, необходими за задоволяване на потребностите на общината или на нейното население, които се финансират от бюджета на общината, определени от общинския съвет.

Дейностите, които не се осъществяват от общински предприятия, се възлагат, съответно предоставят, по реда на Закона за обществените поръчки, Закона за концесиите или Закона за публично-частното партньорство.

2. **чрез сключване на договори с фирми** (по реда на Закона за обществените поръчки, Закона за концесиите или Закона за публично-частното партньорство),

притежавачи разрешение или регистрационен документ за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината и/или комплексно разрешително по реда на Закона за опазване на околната среда **и/или в сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъците**. Минималните изисквания към съдържанието на договорите са посочени в чл. 20, ал.4 от ЗУО.

При определяне обхвата на системата следва да се има предвид, че в нея влизат отпадъците със следните кодове: 20 01 01 и 15 01 01- за хартия и картон; 20 01 40 и 15 01 04- за метали; 20 01 39 и 15 01 02 – за пластмаса; 20 01 02 и 15 01 07- за стъкло. Тази система и системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки задължително включват всички населени места с население по-голямо от 5000 жители и курортните населени места.

- опасни битови отпадъци, които не попадат в обхвата на наредбите по отношение управление на масоворазпространените отпадъци (чл.19, ал.3, т.9)- *тези отпадъци включват бои и покрития, градински химикали, вкл. пестициди, продукти от грижи за домашни любимци, продукти от автомобили (антифриз, масла), химичните вещества и препарати, използвани в домакинствата, вкл. дезинфектанти и електрически и електронни уреди.*

- биоразградими отпадъци – организацията на системата следва да стартира от 1.01.2013 г. Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини задължително се събират разделно и се компостират. В общинските наредби, с които се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината могат да бъдат включени и допълнителни мерки по отношение управлението на останалите биоотпадъци, генерирани от домакинствата (напр. домашно компостиране, разделно събиране), търговски обекти и заведения за обществено хранене.

Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини, както и отпадъците от зелените площи към търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради се третират чрез компостиране или анаеробно разграждане, по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

- масово разпространени отпадъци – системата за разделно събиране се организира в съответствие с принципа „разширена отговорност на производителя“ – чрез сключване на договори с организации по оползотворяване на опаковки, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, излезли от употреба гуми.

2. Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата(чл.19, ал.3, т.11) , в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места – *тези площадки следва да се осигурят в срок до 13 юли 2014 г.* В случай, че не са осигурени в

този срок, отчисленията за обезвреждане на отпадъците на депа се увеличават с 15 на сто за периода до осигуряването им.

Изискванията на които трябва да отговарят площадките са посочени в *Наредба № 7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци* (обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.).

На тези площадки могат да се приемат широк диапазон отпадъци, като напр. обемисти домакински отпадъци (шкафове, гардероби, легла, дивани, фотьойли, матраци и други) строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в малки количества, биоразградими, вкл. зелени отпадъци, батерии, електрически уреди и т.н. Площадките като цяло са по-подходящи за събиране на биоразградими битови отпадъци от по-слабо населени райони, например селските райони, където е икономически неизгодно да се съберат тези фракции директно от домакинствата. Също така е възможно и приемането на използвани растителни мазнини. Могат да се приемат и опасни отпадъци от домакинствата, които са в малки количества.

Основните изисквания към площадките са:

- твърда и непроницава (асфалто-бетонова, бетонена) настилка, за да се предпази почвения слой от замърсяване при разливи или инфилтриране при валежи;
- ограда от галванизирани стоманени мрежа, висока 2 м и закрепена на галванизирани стоманени колони, поставени върху бетонови основи;
- наличие на покрити площи за съхранение на съдове за съхранение на някои видове отпадъци;
- осигурено електрозахранване, ВиК, интернет достъп;
- пространство за достъп и визуален контрол на постъпващите отпадъци - следва да се постави везна за претегляне на постъпващите и предаваните отпадъци и данните да се записват в база данни.;
- административна сграда - сграда включва всички помещения за персонала (съблекални, санитарни помещения), административно помещение, функциониращо като зала за управление и контрол (наблюдение на влизащите и излизащите превозни средства и хора);
- контейнерна площ за опасни отпадъци от домакинствата – пространство за разполагане на контейнерите за опасни отпадъци
- достатъчно разстояние за разтоварване, товарене и преминаване на частни транспортни средства и автомобили, които ще вземат отпадъците за предаване на фирми за рециклиране, оползотворяване и обезвреждане;
- контейнерна площ за неопасни и едрогабаритни отпадъци от домакинствата;
- табели с информация за отпадъците, които ще се приемат на площадката и които са забранени за приемане;
- около границите на площадката трябва да се залеси/ озелени, за да се получи защитен ефект и за да се постигне приемлив естетически вид на площадката;
- площадката трябва да е противопожарно безопасна.

Общините могат да изградят нови площадки или да използват вече налични площадки.

Осигуряването на площадките се осъществява **самостоятелно** от общините или чрез сключване на **договори с фирми** (по реда на Закона за обществените поръчки, Закона за концесиите или Закона за публично-частното партньорство), притежаващи разрешение или регистрационен документ за извършване на дейности по събиране,

транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината и/или комплексно разрешително по реда на Закона за опазване на околната среда и/или в сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъците.

3. Общински наредби и програми за управление на отпадъците

- **наредби** - Общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси. (чл. 22, ал. 1). С наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките.

Приетите от общинските съвети наредби по чл. 19 от отменения Закон за управление на отпадъците запазват своето действие до приемане на наредбите по чл. 22, но не по-късно от 13 юли 2014 г.

- **регистър** – Кметът следва да поддържа регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на общината (чл.19, ал.3, т.14).
- **програми** - Кметът на община разработва и изпълнява програма за управление на отпадъците за територията на съответната община (чл.52) . Програмата се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. Програмата се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Приетите програми по чл. 29, ал. 1, т. 1 от отменения Закон за управление на отпадъците запазват своето действие до изтичането на срока им, но не по-късно от 13 юли 2014 г.

Кметовете на две или повече общини, включени в регион за управление на отпадъците, могат да разработят обща програма за управление на отпадъците, в случай че задълженията, отговорностите и мерките, засягащи отделните общини, са ясно разграничени в програмата.

4. Постигане на целите за рециклиране на хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата.

Във всеки от регионите за управление на отпадъците, определени в Националния план за управление на отпадъците, системите за разделно събиране, повторна употреба,

рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба („подготовка за повторна употреба“ са дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, за да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е друга предварителна обработка) и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

При изчисляване на целите се вземат предвид *отпадъците от опаковки (включително разделно събирани отпадъчни опаковки от бита) и разделно събирани фракции от бита със следните кодове: 20 01 01 и 15 01 01- за хартия и картон; 20 01 40 и 15 01 04- за метали; 20 01 39 и 15 01 02 – за пластмаса; 20 01 02 и 15 01 07- за стъкло.*

Целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници се постигат поетапно, както следва:

1. До 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло.
2. До 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло.
3. До 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Целите за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране, поставени от Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъците са определени на база количеството на биоразградимата фракция през 1995 г. България е предоставила на ЕВРОСТАТ за утвърждаване наличните данни за образуваните и депонирани битови отпадъци за 1995 г.

Биоразградими отпадъци, предназначени за депониране

Година	Цел <i>Образувани биоразградими отпадъци (база 1995):</i>	Разрешени за депониране биоразградими отпадъци, тона
1995	100%	2,247,500
2010	75%	1,685,625
2013	50%	1,123,750
2020	35%	786,625

Към 1 февруари 2011 година населението на Република България е 7 364 570 души съгласно преброяването, а прогнозите на НСИ показват 7 253 215 жители през 2013 г. и 6 914 155 през 2020 г.

Така средното количество биоразградими отпадъци за депониране, което се пада на 1 жител за година, е 155 кг през 2013 г. и 114 кг през 2020 г.

Всяка община има право да постига и отчита целите в група с една или повече други общини, като за целта между страните се подписва споразумение.

Постигането на целите на образуваната група се изчисляват, като депонираните биоразградими отпадъци от различните общини в групата се сумират и се делят на сумата от населението им.

Размерът на отчисленията за битови отпадъци по чл.64 се намалява, когато целите в съответния регион са изпълнени от общините в съответствие с решението на общото събрание на регионалното сдружение за разпределението на задълженията между общините за изпълнение на целите, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране;
2. с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци.

Намаленията в размера на отчисленията се прилагат независимо едно от друго, т.е при изпълнение на двете цели общините не дължат отчисления за обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо (чл.64).

Общото събрание на регионалното сдружение взема решение за разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите.

Община, която не изпълни решение на общото събрание в определения ѝ за това срок, отговаря за нанесените вреди и пропуснатите ползи на членовете на регионалното сдружение. За непредприемане на необходимите действия за изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране кмета на община се наказва с глоба от 3000 до 10 000 лв.

5. Управление на строителни отпадъци

Кметът на съответната община отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране (чл.10, ал. 4). Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на съответната община подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение за събиране на вземането от задължените лица по реда на чл. 417, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на община е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана са определят в Наредба за управление на строителните отпадъци.

При възлагане на обществени поръчки от кмета на община за проектиране и изпълнение на строежи, с изключение на премахване на строежи, в условията за избор на изпълнител и в договорите за възлагане се включват задължения към изпълнителите за влагане на рециклирани строителни материали.

За обекти, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект, плановете за управление на строителни отпадъци се одобряват от кмета на община или оправомощено от него длъжностно лице, на чиято територия се реализира проектът.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци и състоянието на за строежите, за които не се упражнява строителен надзор се установяват с отчет до кмета на общината, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при реализацията на проекта, като се прилагат и копия на първични счетоводни документи, доказващи предаването на отпадъците на лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ за извършване на дейности с отпадъци.

Кметът на общината отговаря за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община (чл.19, ал.3, т.5).

Изготвен е проект на Наредба за управление на строителните отпадъци, която предстои да бъде приета от Министерски съвет. В нея са описани изискванията за управление на строителните отпадъци в процеса на строителство и разрушаване на строежи.

6. Сдружения на общини

Общините, включени във всеки от регионите за управление на отпадъците, създават по реда на този закон регионално сдружение. Членове на регионалното сдружение могат да бъдат само общини. Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е изградено или се предвижда изграждането на съоръжението за третиране на отпадъци, или която има учредено право на строеж. Регионалното сдружение няма за цел да формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации.

Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на регионално сдружение.

Създадените по реда на чл. 19б от отменения Закон за управление на отпадъците регионални сдружения на общините се запазват. Заварените регионални сдружения и споразумения, създадени по реда на чл. 19а от отменения Закон за управление на отпадъците преди 23 май 2010 г., подлежат на прекратяване в срок до 31 декември 2014 г. Ако общините изберат да запазят заварените регионални сдружения и споразумения, в срок до 31 декември 2014 г. могат да получават финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците.

7. Отчисления за обезвреждане на отпадъците чрез депониране

- *за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото (чл.60) -*

За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Когато собственик на депото е община или бюджетно предприятие, обезпечението е под формата на месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване.

Банковата сметка се открива от собственика на депото в избрана от него търговска банка по чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции, лицензирана да извършва гаранционни сделки, набраните средства, по която могат да се разходват само с разрешение на съответната РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Ежемесечно собственикът на депото представя на директора на РИОСВ извлечение от сметката, което е заверено от обслужващата банка.

- отчисления, с цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване (чл.64)

Отчисленията се определят в левове за един тон депонирани отпадъци и се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Натрупаните средства се разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

Отчисленията по чл. 60, ал. 2 и чл. 64, ал. 1, когато се правят за битови отпадъци от общини, са елементи от разходите по чл. 66, ал. 1, т. 3 от **Закона за местните данъци и такси**. (Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по [чл. 60](#) и [64 от Закона за управление на отпадъците](#);
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.)

Министърът на финансите дава указания относно реда и начина на събиране, разходване, планиране и отчитане от бюджетните предприятия на тези средства.

Членовете на сдружението превеждат средствата пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

Забележка: Материалът подлежи на актуализиране в зависимост от постъпили въпроси. Допълнителни въпроси могат да се задават на следния електронен адрес: svetla@moew.government.bg.